

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2015

SLOVAKIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 17 June
09:30 - 12:30**

Prečítajte si pozorne celý text a odpovedajte na otázky vo všetkých troch častiach. Odpovede napíšte po slovensky vlastnými slovami na základe predloženého textu.

Priateľstvo podľa Macka Pu

1. „Nemôžeš ostať v svojom kúte lesa čakať na ostatných, kým k tebe prídu. Niekedy musíš ísť po nich ty,“ píše Alan Alexander Milne v Mackovi Pu. Pre mňa je to jedna z najužitočnejších rád, ako sa obklopiť priateľmi. Kedysi sme mali kopec času, energie a chuti spraviť všetko pre to, aby sme boli s kamarátmi v kontakte. Posielali sme pohľadnice poštou, telefonovali z automatov a neváhali prestopovať celú republiku. Dnes ani vlastné autá, mobily, emaily a sociálne siete nezabránia nedostatku kontaktu, ktorým priateľstvá trpia a strácajú hĺbku.

2. Súčasný problém nie je, že by sme neboli v kontakte s kamarátmi, ale naopak, že sa snažíme byť prepojení s príliš veľa ľuďmi. Limit pre náš mozog je 150 ľudí, čo je takzvané Dunbarovo číslo stanovené výskumom antropológa Roberta Dunbara. Ten do počtu 150 zahŕňa všetkých, s kým sa stretávame. Od najbližších cez kolegov, susedov až po predavača v obchode. Naš mozog nevie spracovať informácie o zvyšných stovkách známych na sociálnych sieťach. A chciet' byť informovaný a aj vyjadrovať svoju zainteresovanosť k zážitkom známych zaberie veľmi veľa času. Preto namiesto mailov už vypisujeme len krátke komentáre k statusom. Do reality by sme sa mohli dostať opäť krátkou previerkou telefónnych čísiel, na ktoré voláme zo súkromných dôvodov, alebo sa pozrieme na to, ktorí ľudia nám stoja za osobnú správu, ktorá nemá len informatívny charakter. Platí priama úmera – čím viac sme spolu, tým viac sa naďalej kontaktujeme. Na vytvorenie hlbších väzieb treba zúžiť svoj záujem o ozajstné priateľstvo na 10 až 15 ľudí, čo je podľa psychológov strop, aby sme sa necítili budovaním týchto väzieb preťažení. Zoberte si hneď pero a papier a spíšte si ich! Ťažké, však? Dobrá správa je, že stačí aj jeden. Pre vytvorenie okruhu kamarátov a ľahšiu manažovateľnosť sa odporúča 5 až 8 ľudí. Ak máte priateľov príliš veľa, nikoho zo zoznamu nevyhadzujte! Mená sa budú meniť tak, ako sa meníme my sami a dynamika vzťahov.

3. Vybrali ste svojich 5, 8, alebo až 15 ľudí do záchranného člna? Priateľov si nevyberáme podľa toho, akí sú to ľudia, ale v skutočnosti je pre nás dôležitejšie, aký máme s nimi pocit zo seba samých. Sociológovia tvrdia, že kľúčovým faktorom pri prechode od známosti k priateľstvu je vôľa prezradiť niečo o sebe, ktorá musí byť vzájomná. Pri vznikajúcom priateľstve to funguje takto: Jedna osoba berie na seba risk odkrytia osobných informácií, a potom testuje, či jej to tá druhá osoba oplatí. To, čo vytvorené priateľstvo drží pokope, je intimita. Čo v tom prípade, ak človek, ktorému sme prejavili dôveru, zlyhá? Má nárok na druhú šancu? To musíme posúdiť sami. Hovorí sa, že trvácne a hlboké priateľstvá vytvárajú tí, ktorí vedia vytvoriť balans medzi prijímaním a dávaním, vedia, kedy treba poradiť, kedy stačí objasniť, priateľov podporujú bezpodmienečne a prijímajú ich takých, akí sú.

4. Pri skúmaní priateľstiev vysokoškolákov sa prišlo na to, čo môže mať zásadnejší vplyv na budovanie silných väzieb ako intimita. Zistili, že priateľ sa stane najlepším, ak podporuje našu sociálnu identitu, teda to, kým sa najviac cítíme byť. Rodič, ekolog, člen kapely, tanečnica, futbalista, kresťan, človek, čo prekonal rakovinu, imigrant... Najlepší priateľ však nemusí patriť do tej istej krvnej skupiny ako my. Stačí, ak našu identitu schvaľuje.

5. Pre hlboký vzťah je dôležitá interakcia. Vyhnite sa dlhodobým plánom a iniciujte spontánne stretnutia. Venujte priateľom o jedno percento svojho bdélého času viac, čo robí hodinu a pol týždenne. Ušetríte ho napríklad tým, že si uvaríte menej komplikované jedlo. Niekedy si bariéry na stretávanie umelo vytvárame sami a možno by len stačilo poprosiť priateľa o pomoc. Takto mu dáme príležitosť prehľbiť si vzťah k nám.

6. Ak chceme, aby ostatní prišli na našu stranu lesa, treba im otvoriť dvere. Kamaráti zrekonštruovali naozaj veľký a priestranný dom. Ešte ani nemali zariadenú obývačku, na poschodí však už bola pripravená hosťovská izba. Ich dom je stále plný ľudí. Pozývajú nás priamo do svojho života prežiť kúsok z toho, ako to majú oni. Netreba mať hosťovskú izbu, stačí, ak priatelia vedia, že máme pre nich priestor, že si na nich vytvoríme čas. A občas ich treba o tomto fakte uistiť. A. A. Milne to jednoducho a trefne vyjadruje takto: Prasiatko sa prikradlo k Mackovi. „Pu?“, zašepkalo. „Áno, Prasiatko?“ „Nič," povedalo Prasiatko a chytilo Macka za ruku. „Len som sa chcelo tebou uistiť.“

Mirka Gúčíková: Týždeň 8/2014

ČASŤ I: (30 bodov)

1. Vysvetlite vlastnými slovami výrazy: **(5 × 1 bod)**

- a) mať kopec času (odsek 1)
- b) vybrať ľudí do záchranného člna (odsek 3)
- c) patriť do tej istej krvnej skupiny (odsek 4)
- d) spontánne stretnutie (odsek 5)
- e) kľúčový faktor (odsek 3)

2. Na základe textu vysvetlite, čím trpia dnešné priateľstvá. **(5 bodov)**

3. Objasnite podľa textu, kedy má človek skutočného priateľa. Doplňte k tomu svoj názor. **(5 bodov)**

4. Diskutujte o tvrdení autorky, že „niekedy si baréry na stretávanie umelo vytvárame sami“. **(5 bodov)**

5. Diskutujte o myšlienke z textu : „Mená priateľov sa budú meniť tak, ako sa meníme my sami a dynamika vzťahov.“ **(5 bodov)**

6. Vysvetlite, čo znamená vytvoriť balans medzi prímaním a dávaním. **(5 bodov)**

ČASŤ II

(30 bodov)

Napíšte **komentár** (najmenej 100 slov) na tému:

„Ak chceme, aby ostatní prišli na našu stranu lesa, treba im otvoriť dvere.“

ČASŤ III

(40 bodov)

Napíšte **esej** (asi 300 slov) na jednu z dvoch nasledovných tém:

1. téma:

Magická sila priateľstva

Alebo

2. téma:

„Človek, ktorý sa uspokojí s málom, je najbohatší zo všetkých.“ (Sokrates)